

Spomínajme na mŕtvych, bojujme za živých!

28. apríl je Medzinárodným spomienkovým dňom na obeť pracovných úrazov a chorôb z povolania. Na celom svete si odbory pripomínajú pamiatku pracovníkov, ktorí prišli o život v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania pri výkone svojej práce. Pre Konfederáciu odborových zväzov SR je dôležitá nielen spomienka na zosnulých, bojujeme aj za to, aby boli pracovníci zdraví a pracovali na bezpečných pracoviskách, kde nebude ohrozené ich zdravie. Podľa štatistiky inšpekcie práce utrpelo na Slovensku v minulom roku pracovné úrazy s následkom smrti 19 zamestnancov. Zo 7 401 všetkých registrovaných úrazov bolo 52 pracovných úrazov s ťažkou ujmovou na zdraví. Každému z týchto prípadov sa dalo predísť. Tento spomienkový deň je zároveň výzvou na zlepšenie systémov určených na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracujúcich.

Úrazy, stres a preťaženie sú síce pre odborových inšpektorov BOZP dennodennou agendou, klimatická kríza však prináša do tejto agendy novú tému - pripravenosť na mimoriadne situácie.

Zmena klímy neznamená len extrémne počasie a meniace sa poveternostné podmienky. Vo vyhlásení Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) z decembra 2023 sa uvádza, že v tomto roku sme boli svedkami „alarmujúceho nárastu katastrof súvisiacich s klímou vrátane lesných požiarov, horúčav a sucha, ktoré viedli k vysídľovaniu obyvateľstva, stratám v poľnohospodárstve a zvýšenému znečisteniu ovzdušia“. A to s výrazným dopadom na svet práce. V reakcii na zrýchľujúcu sa krízu, ktorá ovplyvňuje bezpečnosť práce a zdravie pracovníkov, Medzinárodná odborová konfederácia, ktorej je KOZ SR aktívnym členom, vyhlásila tému Medzinárodného spomienkového dňa na obeť pracovných úrazov a chorôb z povolania v roku 2024 ako „Klimatická kríza a zdravie pracovníkov“.

Vzrástli nielen úmrtia a choroby súvisiace s horúčavami u pracovníkov v poľnohospodárstve, stavebníctve a iných prácach vykonávaných vonku, práca v extrémnom počasí spôsobuje aj únavu a nárast pracovných úrazov a chorôb súvisiacich so stresom. Práve tepelný stres, UV žiarenie, ktoré vystavuje pracovníkov riziku chronických zdravotných problémov vrátane rakoviny kože a poškodenia očí, kardiovaskulárnych ochorení, respiračných ochorení a účinkov na ich psychosociálne zdravie, ale aj znečistenie ovzdušia, závažné priemyselné havárie, extrémne poveternostné udalosti a zvýšené vystavenie chemickým látkam sú príkladmi pracovných rizík v súvislosti so zmenou klímy.

„Klimatická kríza už nie je vzdialenou hrozbou, je súčasná. Je nevyhnutné, aby sme požadovali spoľahlivé politiky a postupy na ochranu našich pracujúcich pred nebezpečnými dôsledkami zmeny klímy. Je potrebné začleniť hodnotenie klimatických rizík a pripravenosť na mimoriadne situácie do našich noriem bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,“ uviedla prezidentka KOZ SR Monika Uhlerová.

V politickom dokumente Medzinárodnej organizácie práce o vplyve zmeny klímy na bezpečnosť pri práci z apríla 2024 sa uvádza, že „presvedčivé dôkazy dokazujú, že zmena klímy a zhoršovanie životného prostredia predstavujú zvýšené riziko pracovných úrazov, chorôb z povolania a úmrtí“.

Výskum naznačuje, že v mnohých prípadoch nejde o náhodu alebo nevyhnutné nešťastie. V štúdiu z roku 2024 uverejnenej v časopise Annals of the American Association of Geographers medzinárodný tím výskumníkov, ktorý skúmal súvislosti medzi globálnym obchodom a rizikami pre pracovníkov spojenými so zmenou klímy, dospel k záveru, že „zdôrazňujú ekonomický vplyv nad environmentálnym

KONFEDERÁCIA ODBOROVÝCH ZVÄZOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Bajkalská 29/A, 821 01 Bratislava

rizikom, spôsob, akým sú vplyvy zmeny klímy vyjadrené prostredníctvom globálnych ekonomických procesov, ktoré sú vo svojej podstate dynamické a prepojené s globálnymi procesmi obchodu“. „Výskumníci dospeli aj k záveru, že všade, kde sa používa optika klimatickej zraniteľnosti, sa ako všadeprítomné neudržateľné dôsledky objavujú neistota a nerovnosť. Katastrofy, povedané inými slovami, 'nepadajú z neba', ale vznikajú v dôsledku sociálnej nespravodlivosti,“ citovala štúdiu Monika Uhlerová.

V Európe rovnako nie je možné „zatvárať oči“ pred klimatickými zmenami. Spolu s novými formami práce, ale aj novými rizikami, technológiami a zmenami na trhu práce výrazne tlačia aj na zmenu európskej legislatívy. „Len v oblasti BOZP je potrebné revidovať 24 európskych smerníc. Za tým účelom boli vytvorené pracovné skupiny na jednotlivé oblasti, ako napríklad na smernice o práve na odpojenie sa, na smernice o zobrazovacích jednotkách, na prácu vykonávanú pre digitálne platformy, teleprácu, či vznikla pracovná skupina pre vývoj pravidiel BOZP a zmenu klímy, pracovná skupina pre systém registrácie chorôb z povolania a mnohé ďalšie vrátane samostatnej s rozsiahlym programom pre chemikálie,“ priblížila prácu Európskej odborovej konfederácie na zlepšovaní systémov zaistovania bezpečnosti zdravia pri práci s úzkym prepojením na národné odborové centrály prezidentka KOZ SR. „Všetky nové skutočnosti sú veľkou výzvou pre odbory na európskej, aj národnej úrovni, aby zamestnanci pracovali v zdraví vyhovujúcich a bezpečných pracovných podmienkach,“ dodala.

Bratislava, 26.4. 2024

Kontakt: Martina Nemethová, hovorkyňa KOZ SR, E-mail: nemethova@kozsr.sk, tel.: +421/911/110616